

kára és sokkal jobb minőség elérésére. De a meglévő munkáslétszám az egész igazgatóságon belül csak a terv 15—20%-ának teljesítését biztosítja.

A legfontosabb ok a lakáshiány. Az állandó munkások nagyrésze a falvakban lakik, saját házaikban és lakásaikban. Így sok időbe telik, amíg munkahelyükre eljutnak.

Az erdőgazdaságok szabályos munkájának biztosítása érdekében, a termelő munka helyén, kisebb munkástelepeket — 15—25 erdei munkás és családja számára — kell építeni minden erdőgazdaságban. A telepek felállításába magukat a munkásokat is be lehet vonni, részükre a lakóház építésére hosszúlejárátú kölcsönöket nyújtani, mint más minisztériumok vállalatai teszik. Az építőanyag, a fa, helyben van. Aránylag nem nagy mennyiségű téglá, szög és üveg szükséges.

Ha az adott vidéken a munka véget ér, az erdőgazdasági minisztériumhoz lehet fordulni, hogy az erdőgazdaság kötelezően átvegye a kitermelők lakóházait. Addig a kitermelőknek lehetőséget kell nyújtani, hogy felozzassák gazdaságukat és szétszedjék a házakat.

Kevésbé jelentős akadály az, hogy bizonyos mértékig nincs megengedve a munkások számára a kertgazdálkodás, a szénakaszálás és az erdőből való mellékhaszonvétele.

Elérkezett az ideje annak, hogy foglalkozzunk az állandó munkásállomány kialakításának kérdésével és munka- és életfeltételeik biztosításával.

Perényi Márta.

I. D. Braude: A környezet adottságainak kihasználása a vízmosásos területek állománytelepítéseiben. (Ljesznoje Hozjárásztvo, 1949 5. sz.)

A védőerdők telepítéséről szóló nagy szovjet fásítási tervben jelentős helyet foglal el a vízmosásos területek fásítása. 1949—1955 között a kolhozok földjein csak az Erdészeti Minisztérium részéről 386 ezer ha. kiterjedésű vízmosásos területet kell befásítani.

A vízmosásos területek fásítási módszereinek történelmi tanulmányozása azt mutatja, hogy ezek a munkák nagymértékben észszerűsíthetők. Ehhez az alábbi két törvényszerűség nyújt útmutatást.

A vízmosásos területek erdőállományaiban végzett kutatások azt mutatták, hogy a vízmosá-

sok és a völgyek erősen le- és kimosott lejtős oldalainak alsó részén ezek az állományok jobban fejlődnek, mint az oldalaknak a középső és felső részein. Az alsó részeken a kőrös és a szil magassága több, mint 4—5-szöröse volt a felső részen növekvő példányok magasságának. Az említett kutatások még egy másik törvényszerűséget is mutatnak. A vízmosás fejtől a vízmosás torkolata felé haladva a vízmosásos oldalak középső és felső részeinek tenyészeti adottságai rosszabbodnak. A Kirpics-vízmosás fejenél az akác aránylag kielégítő növekedést mutatott, ugyanennek a vízmosásnak a középső szakaszában viszont az akác növekedése, a vízmosás oldal közepén, már jelentősen rosszabbodott, míg a többi fafajok csak a lejtős oldal alsó részében maradtak meg kielégítő állapotban. Viszont ugyanezeknek az oldalaknak az alsó részeiben a tenyészeti viszonyok csak jelentéktelenül változnak.

A vízmosásos oldalak alsó részeiben telepített állományoknak igen nagy gazdasági és talajvédelmi jelentősége van.

A vízmosásos területeknek a legkisebb kiadásokkal járó s ugyanakkor talajvédelmi szempontból a leghatásosabb fásítását — e két törvényszerűség figyelembevételével — úgy kell végezni, hogy a vízmosásmenti védőpáztártakat a lejtős oldalak alsó részén telepítendő állományokkal egészítjük ki. Azáltal, hogy a növényeket a legjobb talajra telepítjük, olyan viszonyok közé helyezük azokat, amelyekben a fák gyorsan növekednek és gyorsan fejtik ki talajvédő hatásukat a környező terepre és elősegítik az oldalaknak vegetatív úton, vagy magról való beerdősülését.

Liszenko fészkes telepítési módszerének alkalmazása még nagyobb mértékben észszerűsíti a javasolt erdősisítési módszert.

A lejtős oldalak alsó részén ajánlatos a talajt páztástan, a többi részeken 1×2, vagy 1×3 m-es elnyújtott foltokban (árkokban), az erősen lemosott részeken pedig 0,6×1 m kiterjedésű fészkekben megművelni oly módon, hogy a megművelt terület kiterjedése az adott szakaszon 2—3-szor kevesebb legyen, mint a meg nem művelt terület. A téglalap alakú foltokban 15—20, a fészkekbe pedig 10 nyárdugványt, tölgy- vagy egyéb magesemetét ültetünk. H.

KÜLÖNFÉLÉK

KOPÁRERDŐSÍTÉS

Id. Béky Albert

(Féltreértések elkerülése céljából a februári számban megjelent cikkem kiegészítése.)

A kopár talajának egész kiterjedésében történő megművelését nem úgy gondolom, mintha abban kerti vagy mezői növényt akar-nánk termesztetni, hanem csak úgy, hogy egyik oldalán irtókapu, másik oldalán erős háromágú (3 fogú) szerszámmal *törjük fel* a talajt földforogtatás nélkül annyira, hogy elég levegő jusson bele és a víz ne fusson le róla, hanem könnyen beszívárogjon. A levegővel és vízzel életet juttatunk a szinte holt talajba, ami egyszersmint megindítja annak életműködését is.

A kopáron régebben erdő volt, aminek kihasználása után ez a terület a növénytermesztés keretéből kiesett, az alomtakaró és a tele-vény elpusztult, a talaj pedig elromlott és elvadult. Az újra telepített erdőnek évtizedekre lesz szüksége ahhoz, hogy a talajnak megvált jó termékeny állapotát visszaszerezze. A csak a gödör vagy árok talajának megművelésével szinte csak az ültetés és a jó megeredés feltételeit készítjük elő. Növénytermesztési és erdőművelési hiba volna, ha a kopárt úgy akar-nánk bevinni ismét a termesztés keretébe, hogy

a reája telepített fiatalos fejlődésének és a talaj megjavulása megkezdődésének nem adnánk meg legalább a legkezdetlegesebb és legesekélyebb feltételt, a talajnak fentírt feltörését.

Az irtókapa magában nem eléggé megfelelő eszköz a talajon levő gyomok és fűvek szövedékének és gyökérzetének szét- és felszaggatására és a kötörmelékes, köves, kemény stb. talaj feltörésének megkezdésére. Ezért *javaslom olyan szerszámnak készítését*, amelynél egy darabban van a közönségesen használatnál valamivel rövidebb, de szélesebb irtókapa és az erős háromfogú kapa, erős és elég hosszú nyéllel, hogy a munkás a kezében levő szerszámnak a pillanatnyi szükség szerint hol az egyik, hol másik részét használhassa. Általánosan használt erdőművelési szerszámnak is nagyon jó volna ez, minthogy az erdőművelési munkák a domb- és hegyvidéken nem megművelt, hanem alommal, hulladékokkal, gyommal, gyökerekkel stb. borított és átszótt talajon történnek, ahol a kapa mellett a munka könnyebb és gyorsabb végzéséhez nemcsak célszerű, de szükséges a három fog. Az egész eszköz súlya körülbelül egyenlő legyen az irtókapáéval s a fogak a hűzés irányában legyenek erősek.

A talaj feltörését a csemeték elültetése és a magvak elvetése után lejtőn felülről lefelé és másutt is hátrafelé haladva pásztánként úgy végezzük, hogy a már megmunkált talajt ne tapossuk le.

Ha elődeink közül valaki alkalmazta is a kopáron, a talajnak egész kiterjedésében való megművelését és a csemeték töremetszését is, ezek szükségességét nem vitte át a köztudatba (szakirodalmunk is ezt mutatja) és ez a szükségesség most sincs meg a köztudatban, úgy, mint ahogyan az alföldi erdősitésnél ez már megvan. Aki kopáron az akácot töremetszette, azt valószínűleg nem azért tette, mert kopáron van, hanem csak azért, mert ez az akácnál általános szokás. A hangsúly azon legyen, hogy: *ahol megvan a fentírt talajmegmunkálás lehetősége, ott azt el is kell végezni*. A csak általánosan hangzó irányítási csak esetenként más-más eljárásra vezetnek.

Kopáraink újraerdősítésénél arról van szó, hogy hazánk termőterületét, mintegy 60 ezer kat. holddal gyarapítjuk. Honfoglalás ez, aminél a siker eléréséhez szükséges eszközök között a költség mennyisége nem lehet döntő tényező.

HOZZÁSZÓLÁS LONKAI JÁNOSNAK

AZ ERDÉSZETI LAPOK F. ÉVI FEBRUÁRI SZÁMÁBAN MEGJELENT, „A TERVMUNKÁRÓL“ C. TANULMÁNYÁHOZ

Halász Aladár

Lonkai János tanulmányában igen értékes javaslatot tesz a tervmunkák ellenőrzésére és irányítására. Azáltal ugyanis, hogy Lonkai kartárs a tervmunka legfontosabb mutatószámainak kézzelfogható összefüggéseit matematikai formába öntötte, lehetővé tette, hogy a termelővállalatok fejlődését irányítsuk, ezt a fejlődést ellenőrizzük és lemérjük. Mert ha pl valamely vállalat termelékenysége, vagyis az egy munkanapra eső termelési értéke 1949-ben: $t = 10$ Ft, a munkabérhányadnak a termelési értékhez való viszonya: 40% volt és ha 1950-re a termelékenységnak 10%-os emelését, az önköltségnek 5%-os relatív csökkenését és $T = 10$ millió forint termelési érték előállítását írjuk elő, akkor a termelékenység 1950-ben: $t = 11$ Ft, a munkabérhányadnak a termelési értékhez való viszonya pedig: $x = 38\%$ kell legyen. Ilyen viszonyok mellett az átlagos órabér:

$$b_{1950} = \frac{t \cdot x}{100} = \frac{11 \cdot 38}{100} = 418 \text{ Ft}$$

a szükséges, illetőleg megtervezhető munkaórák száma pedig:

$$M = \frac{T \cdot x}{100 \cdot b} = \frac{10\,000\,000 \cdot 38}{100 \cdot 418} = 90\,909$$

munkaóra lesz.

Ezek alapján meg kell állapítanunk, hogy Lonkai kartárs javaslata igen értékes előrehaladást jelent tervkészítésünk elméleti vonalán. Az erdő- és mezőgazdaság speciális terüle-

tén való alkalmazása azonban bizonyos irányban való továbbfejlesztését teszi szükségessé.

A javaslat célja ugyanis az, hogy segítségével határozott irányt lehessen szabni a vállalatok fejlődésének, e fejlődés lemérhető és ellenőrizhető legyen, végül, hogy alapot szolgáltatson a vállalatok igazságos és reális rangsorolásához. Ennek a célnak a javaslat közvetlenül csak akkor tud megfelelni, ha a vállalat, amelynek fejlődését irányítani, illetőleg ellenőrizni akarjuk, az egymást követő tervperiódusokban teljesen azonos, vagy legalábbis azonos munkaigényességű cikkek előállításával foglalkozik, vagy összetett termelés esetén a különböző munkaigényességű cikkek mennyiségi összetétele az egymást követő tervperiódusokban azonos. A vállalatok rangsorolására viszont csak akkor alkalmas a javaslat, ha a vállalatok, amelyeket a termelés és a vállalatvezetés minőségét tekintve a termelékenység alapján össze akarunk hasonlítani, szintén azonos feltételek között termelnek. A javaslat ugyanis a vállalat globális termelékenységét és ennek alapjául szolgáló összes termelési értéket, összes munkabért és az összes felhasznált vagy megtervezett munkaórák számát teszi az irányítás és ellenőrzés bázisává, s nem foglalkozik az egyes összetevők különbözőségéből eredő eltérések számításbavételével. A vállalatok termelése azonban — egyes a végsőkig profilírozott ipari vállalatok kivételével — rendkívül összetett. Különösen áll ez az erdő- és mező-

gazdasági vállalatokra, amelyek ugyanazon tervperiódusban egyszerre több, különböző munkaigényességű cikket is termelnek, s e cikkek mennyiségi összetétele vállalatonként és az egymást követő tervperiódusokban is változik. Ezért a globális termelékenység (= a vállalat összes termelési értékének az összes megtervezett munkanaphoz viszonyított hányadosa), mint a fejlődésnek, illetőleg az összetett termeléssel foglalkozó vállalatok fejlettségi fokának mérője, nem felel meg.

A globális termelékenység ugyanis nem más, mint a vállalat egyes termelési ágaira vonatkoztatott résztermelékenységek súlyozott átlaga. Tehát két egymásután következő tervperiódusban, vagy két összehasonlítható termeléssel foglalkozó vállalatra nézve;

$$t_x = \frac{t_{x_1} \cdot p_{x_1} + t_{x_2} \cdot p_{x_2}}{p_{x_1} + p_{x_2}} \quad \text{és} \quad t_y = \frac{t_{y_1} \cdot p_{y_1} + t_{y_2} \cdot p_{y_2}}{p_{y_1} + p_{y_2}}$$

Az egyenletekben: $t_{x_1} = x$ vállalat vagy x termelési periódus p_{x_1} gyakoriságú cikkre vonatkoztatott termelékenysége:

$$t_{x_1} = \frac{T_{x_1}}{M_{x_1}}$$

t_{x_2} , t_{y_1} , t_{y_2} értelmezése hasonló. Az alapegyenletből következik, hogy:

$$p_{x_1} = M_{x_1}, \quad p_{x_2} = M_{x_2}$$

Legyen:

$$(t_{x_1} = t_{y_1}) < (t_{x_2} = t_{y_2})$$

Ebben az esetben, ha $p_{x_1} > p_{y_1}$ és $p_{x_2} < p_{y_2}$, akkor

$$t_y > t_x.$$

Ami szavakban kifejezve azt jelenti, hogy a vállalat globális termelékenységét növelni tudja anélkül, hogy termelékenysége részleteiben emelkednék. Ezt azáltal tudja elérni, hogy fokozza a kevésbé munkaigényes cikkek mennyiségét, vagyis a nagyobb termelékenységek gyakoriságát, illetve csökkenti, vagy teljesen beszünteti a munkaigényesebb, alacsonyabb termelékenységű cikkek gyártását. Ugyanez a vállalatok megkülönböztetésére és rangsorolására is vonatkozik, mert ha pl. valamely erdőgazdasági n. v. termelési értékének nagyobb részét a kistermelékenységű erdősírtési beruházással állítja elő, és csak kisebb rész jut a termelékenyebb fakitermelési munkára, akkor a beruházó vállalat a globális termelékenység alapján történő rangsorolás szerint — a kedvezőtlen súlyelosztás miatt — előnytelen helyzetbe kerülhet, annak ellenére, hogy a munka jobb megszervezése stb. révén esetleg mind az erdősírtésben, mind pedig a fakitermelésben nagyobb termelékenységgel dolgozik. Kitérő példát szolgáltatnak erre az 1950. évi üzemi részlettervek is. Mert ha pl. az 1950. évre megtervezett globális termelékenység alapján rangsoroljuk a vállalatokat, akkor a Szegedi N. V. — amely tudvalevően a legkevesebb fát termelő, de majdnem a legtöbbet beruházó vállalat — a 14. helyre kerül, ha azonban a termelékenységet részleteiben vizsgáljuk és a szerfatermelés, tüzfatermelés, mellékhasználat, új erdőtelepítés, régi vágásfelújítás, pótlás, tisztítás, ápolás, csemetekerti termelés és rendes üzemi erdőművelésre levezetett résztermelékenységek alapján állapítjuk meg a sorrendet, akkor a Szegedi N. V. a 4. helyre kerül és —

Győr, Zalaegerszeg, Pécs kivételével — megelőzi az összes, súlypontosan fatermelő vállalatokat.

Ebből tehát az következik, hogy az összes termelési érték, összes munkanap és összes munkabérből levezetett globális termelékenység nem alkalmas arra, hogy annak alapján a vállalatok fejlődését lemérjük, vagy azt ellenőrizzük, illetőleg a vállalatokat rangsoroljuk.

Az vitán felül áll, hogy a termelékenység és az önköltség az a két mérőszám, amely egyedül alkalmas arra, hogy általa a vállalatok, vagy valamely iparág fejlődését lemérjük, vagy ugyanazon iparágon belül — összehasonlítható termelés esetén — a vállalatok között minőségi sorrendet állapítsunk meg. Azonban az összehasonlítás alapjául az olyan összetett termeléssel foglalkozó vállalatoknál, mint pl. az erdőgazdasági n. v.-ok, nem az egyes összetevőkből súlyozott átlagként nyert globális termelékenységet, hanem magukat az összetevőket, vagyis az összetett termelésnek — egymástól a termelékenység szempontjából — eltérő részeire vonatkoztatott termelékenységi számaikat kell tennünk. Ennek megfelelően a tervfeladatokat is az egyes — egymástól a termelékenység szempontjából eltérő — termelési ágakra vonatkozóan kell megadni és azok teljesítését szintén termelési áganként ellenőrizni. Hasonlóképpen a vállalatok rangsorolásánál a termelési ágakra levezetett termelékenységet kell alapul venni és a kiértékelést mindkét esetben az egyes összetevők százalékos eltéréseinek átlaga alapján elvégezni.

Pl. valamely vállalat tényszámai 1949-ben a következők voltak:

$T_1 = 15$ millió Ft	$M_1 = 40.000$ munkanap
$T_2 = 10$ „ „	$M_2 = 100.000$ „
$T_3 = 5$ „ „	$M_3 = 120.000$ „
$T_0 = 30$ millió Ft	$M_0 = 260.000$ munkanap

Ugyanezek a mérőszámok 1950-ben:

$T'_1 = 7$ millió Ft	$M'_1 = 19.500$ munkanap
$T'_2 = 5$ „ „	$M'_2 = 44.000$ „
$T'_3 = 18$ „ „	$M'_3 = 400.000$ „
$T'_0 = 30$ millió Ft	$M'_0 = 453.500$ munkanap

A vállalat részére 1950 tervére a termelékenységnek 10%-os emelését írtuk elő. Kérdés, mennyiben teljesítette a vállalat ezt a feladatát?

A globális termelékenység 1949-ben:

$$t_{1949} = \frac{30\,000\,000}{260\,000} = 115,40 \text{ Ft}$$

1950-ben:

$$t_{1950} = \frac{30\,000\,000}{463\,500} = 64,40 \text{ Ft}$$

A résztermelékenységek:

$t_1 = 375$ — Ft	$t'_1 = 360$ — Ft	$\Delta 1\% = - 4\%$
$t_2 = 100$ — Ft	$t'_2 = 114$ — Ft	$\Delta 2\% = + 14\%$
$t_3 = 42$ — Ft	$t'_3 = 45$ — Ft	$\Delta 3\% = + 7\%$
		$\Delta = + 5,7\%$

A vállalat tehát a termelékenységét 5,7%-kal emelte, a globális termelékenység alapján mutatózó 44%-os termelékenység-csökkenéssel szemben. Viszont termelékenység-emelési feladatát csak 57%-ban teljesítette.

Ha az előbbi két adatesoport két különböző, de a termelés szempontjából összehasonlítható vállalatnak ugyanarra a termelési periódusra vonatkoztatott mérőszámait jelöli, akkor a második vállalat 5.7%-kal magasabb termelékenységnél fogva az elsőt megelőzi a rangsorban.

Az összetett termeléssel foglalkozó vállalatok ellenőrzésével és rangsorolásával kapcsolatban megejtett termelékenységvizsgálat csak ezen az alapon elvégezve adhat elfogadható eredményt. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy ennek az eljárásnak az eredménye is annál pontosabb és megbízhatóbb, minél több részletadatból számítottuk ki azt. Az összesített termelést a gyakorlatban tehát annyi összetevőre kell bontani, amennyi a termelékenységi tényezők különbözősége alapján kívánkozik. A termelékenységi tényezők különbözőségét pedig elsősorban a termelési feladatok és ezen belül a természeti adottságok és viszonyok alapján kell vizsgálni. Nem helyes tehát pl. a kényszerűségről kizárólag mesterséges felújítással dolgozó vállalatok rendes üzemi erdőművelési munkájának termelékenységét összehasonlítni azoknak a vállalatoknak termelékenységével, amelyek részére a természeti adottságok bizonyos fokú természetes felújítást tesznek lehetővé.

Az 1950. évi üzemi részlettervek alapján kielemeztem a kérdést és az alábbi táblázat szerinti eredményre jutottam:

A vállalat megnevezése	Vállalati rangsor		
	a globális termelékenység	a közvetlen termelő munkára vonatkoztatott	a közvetlen munka és a közvetett költségek-ből levett
		résztermelékenységek alapján számítva	
Bp. Hegyvidéki N. V.	11.	4.	10.
Bp. Síkvidéki N. V.	13.	12.	13.
Debreceni N. V.	15.	15.	15.
Dunaártéri N. V.	7.	10.	7.
Egri N. V.	6.	9.	5.
Győri N. V.	1.	1.	1.
Kaposvári N. V.	9.	7.	11.
Miskolci N. V.	5.	8.	6.
Nyírségi N. V.	14.	2.	9.
Pécsi N. V.	3.	5.	3.
Sátoraljaújhelyi N. V.	12.	13.	14.
Szegedi N. V.	4.	14.	4.
Szombathelyi N. V.	10.	11.	12.
Váci N. V.	8.	6.	8.
Zalaegerszegi N. V.	2.	3.	2.

Az elemzést az üzemtervekből kivehető részletességgel: szerfatermelés, tűzifatermelés, mellékhasználat, új erdőtelepítés, régi vágásfelújítás, pótlás, tisztítás, ápolás esemetekerti termelés és rendes üzemi erdőművelésre végeztem. Az egyes termelési értékeket viszonyítottam az előállításukra megtervezett munkaórák számával, majd képeztem az így kapott termelékenységi számoknak a 15 vállalat részösszegeiből számított átlagértékeitől való százalékos eltérését és ezeknek a vállalatonkénti számtani középértéke alapján kaptam a táblázat szerinti sorrendet.

Hogy a vállalatok belső felépítése is kifejezésre jusson a rangsorolásban, harmadik változatként kiszámítottam az egy munkaóra eső rezsiköltségeket, s ezt a közvetlen termelő munka termelékenységi viszonyaihoz esatolva, új átlagokat képeztem, amelyek alapján a 4. rovatban feltüntetett sorrend alakult ki. Az alföldi — Debrecen, Nyírség, Síkvidék — vállalatok lemaradása érthető, mert ezek mostohább körülmények között termelnek, kénytelenek pl. tuskózza dönteni, úgyhogy ezeket tulajdonképpen a természeti adottságok különbözősége miatt a többiekkel különállón kellett volna rangsorolni. A táblázatban feltüntetett sorrend helyes értelmezése szerint tehát pl. a Síkvidéki N. V.-t nem a vállalatok 13.-ának, hanem az alföldi vállalatok első, vagy ha a Szegedi N. V.-ot is az alföldiekhez számítjuk, második helyezettjének kell tekinteni.

Ez a rangsorolás természetesen csak az elmondottak megvilágítására alkalmas példa kívánt lenni. A vállalatok rangsorolását tulajdonképpen nem a terv-, hanem a tényszámok alapján kell elvégezni, annál is inkább, mert a terv alapján történő rangsorolás a tervezés, főként a laza tervezésből eredő hibákkal terhelt. Azt azonban, hogy a vállalat termelékenységi és önköltségsökkentési feladatát miképpen tervezni végrehajtani, tervezési-e egyáltalán a termelékenység emelését, azt már a tervek alapján kell ellenőrizni, a fenti módon az előző tervperiódus tényszámai alapján számított termelékenységi tényezőknek a tervezett termelékenységi tényezőkkel való összehasonlítása által

Elmondottak megvilágítására alkalmas példa kívánt lenni. A vállalatok rangsorolását tulajdonképpen nem a terv-, hanem a tényszámok alapján kell elvégezni, annál is inkább, mert a terv alapján történő rangsorolás a tervezés, főként a laza tervezésből eredő hibákkal terhelt. Azt azonban, hogy a vállalat termelékenységi és önköltségsökkentési feladatát miképpen tervezni végrehajtani, tervezési-e egyáltalán a termelékenység emelését, azt már a tervek alapján kell ellenőrizni, a fenti módon az előző tervperiódus tényszámai alapján számított termelékenységi tényezőknek a tervezett termelékenységi tényezőkkel való összehasonlítása által

KRITIKA AZ ERDŐGAZDASÁGI ÜZEMEKBEN

Sulyok József

Az erdőgazdaságban is felmérhetetlen nagy jelentőséggel bír Rákosi elvtárs február 10-i nagy beszéde. Az erdőgazdasági dolgozók figyelmét különösen a kritika, önkritika és a hibák rámutatásának kitételei ragadták meg. Úgy a fizikai, mint a szellemi és a műszaki értelmiségiek felvilágosítást nyertek, hogy a hibákra mindenkinek joga van rámutatni, sőt kötelessége is. Nem kétséges az, hogy nemcsak a mi vállalatunknál, hanem a többi erdőgazdasági N. V.-oknál több esetben is előfordult, hogy a szellemi és műszaki értelmiség nem mert rámutatni a hibákra és sok esetben hallgatólagosan viselkedtek, hivatkozva arra, hogy nem tudja megérteni a pártfunkcionáriussal, így hát inkább hallgatott. Nem mindig felelt meg a valóságnak, hogy a pártvezetőségi tagtól való félelmében nem mert a hibákra rámu-

tatni, feltehető, hogy voltak olyanok is, akik a pártvezetőségtől való félelmüket hangoztatva, szándékosan kitértek a hibák rámutatása elől és azt ürügynek használták fel.

Nem vitás, hogy sorainkban vannak még meghúzóda olyanok, akiknek a demokráciánkhoz való viszonya kifogás alá esik. A február 10-i nagy beszéd azonban nagy hatással volt mindenkire, ezután nem hozhatja fel mentességül és nem védekezhet senki azzal, hogy nem mert a hibákra rámutatni, mert Rákosi elvtárs nagy beszédéről egy pillanatra sem lehet megfélemlíteni. Az egyéni felelősség érzetének a megnyilvánulása és terjedése tapasztalható. Az értelmiségiek is belátják, hogy sokkal nagyobb megbecsülésben részesülnek, mint a mult rendszerben, különösen a műszaki értelmi-

ségiek ma már a legjobb tudásuk szerint foglalkozhatnak az erdőgazdaság problémáival, nem akadályozza munkájukban a grófok, bárók, nagybirtokosok haszonleső kapzsisága.

Nem feledkezhetünk meg egy pillanatra sem arról, hogy ezt a nagy előnyt, — hogy ma már országunk irányítói, maga a dolgozó nép — mind a nagy Szovjetunióknak köszönhetjük és a Kommunista Párt helyes irányításának.

Erdőgazdaságunkban is napról-napra szilárdabbá válik a munkásosztály vezetésének a megnyilvánulása, munkáskádereink mind jobban és helyesebben bele tudnak kapcsolódni a politikai irányítás mellett az üzem menetelének problémáiba is és így az esetleges hibákra rá tudnak mutatni, ami minden munkáskáderek elsőrendű kötelessége.

TAPASZTALATOK TÖLGYESEINK ALÁTELEPÍTÉSESEK FELÚJÍTÁSA KÖRÜL

Szabó Ferenc

Ma, amikor mindent elkövetünk a természetes felújítás minél szélesebb körben való bevezetésére, nem lesz érdektelen néhány, az alátelepítési felújítás terén szerzett tapasztalataink ismertetése.

Bármennyire indokolt a természetes felújítás ügy gazdasági, mint talaj- és növénybiológiai szempontból, mégis találkozunk — sajnos — nem is kis mennyiségben olyan termőhelyi viszonyokkal, ahol ezt az egyébként igen kívánatos felújítási módot nem alkalmazhatjuk. Nem alkalmazhatjuk azért, mert a sűrű aljnövényzet azt egyszerűen lehetetlenné teszi. Ezeket az elgyomosodott, nem annyira a bükknek, mint a tölgynek kedvező klimatikus- és talajviszonyokkal bíró termőhelyeken nem tehetünk mást, mint az alátelepítési felújításhoz folyamodni.

Hogy ezen, nem éppen könnyűnek mondható vállalkozásunk sikerrel — és ez a legfontosabb — járjon, természetes szükséges, hogy azt tervszerűen, a növényélettani törvényszerűségekhez alkalmazkodva, hajtsuk végre.

Félreértések elkerülése végett szükséges hangsúlyozni, hogy elgyomosodás alatt kizárólag az úgynevezett gyomcserjéket: galagonya, kőköny, szömörce, húsos-som, veresgyűrű-som és vesszős-fagyalt érték. Különösen veszedelmes a két utóbbi. Nemesak mivel igen sűrű, és sok vesszőt növeszt, hanem azért is, mert előszeretettel a legjobb erdőterületen jelentkezik.

Mielőtt ezen fontos és főleg kényes művelet részletesen ismertetem, szükséges, hogy az ilyen, nehezen felújítható erdőterületeket két csoportba osztályozzam éspedig: a már nagyon elgyomosodott és a kevésbé elgyomosodott területekre.

A már nagyon elgyomosodott területen, az általam már kikísérletezett és időrendben alkalmazott eljárás sorrendje a következő:

1. Távolítsuk el a gyomcserjéket a tervezett alátelepítés előtt közvetlen, esetleg ez azt megelőző nyarán, azaz nedvkeringés idején.

2. A tölgy fajától függően — a kocsántalan tölgy legjobban bírja a beárnyékolást, míg a

esertölgy legkevésbé bírja azt — az alátelepítés után 3—4 évvel a meglévő állomány kb. egyharmadát kiszedjük az időközben keletkezett gyomcserjék meghagyása mellett.

3. Az előző művelet után, az újulat (csemeték) fejlődésétől függően, 2—3 év múlva a még visszamaradt állományt teljesen használjuk ki, ugyancsak a gyomcserjék meghagyása mellett.

4. A terület teljes kihasználása után kb. 2 évvel később, foganatosítunk egy tisztítóvágást a meglévő, de a védőállomány hirtelen eltávolítása következtében többé-kevésbé betegeskedő gyomcserjék eltávolítása végett.

Ha a gyomcserjék nincsenek túlságosan elterjedve, a munkamenet a következő:

1. A gyomcserjék meghagyása mellett végezzük az alátelepítést.

2. Az alátelepítést követő évben kivágatjuk a gyomcserjéket abból a célból, hogy a már most egyéves csemetéknek több levegőt és több világosságot biztosítsunk.

3. A gyomcserjék eltávolítása után, a tölgy-csemeték fajától függően 2—3 évvel, az eddig még érintetlen védőállománynak kb. felét kivesszük, de a már keletkezett gyomcserjéket, mivel az újulatban még kárt nem okoznak, meghagyjuk.

4. A még megmaradt állományt levágjuk akkor, mielőtt a csemeték fejlődése érdekében azt megkívánja.

5. Az utolsó művelet után, a mutatkozó szükségesség beálltával, az ugyancsak a teljes világosság behatása következtében szintén betegeskedő gyomcserjéket eltávolítjuk.

Ezen eljárásokkal elérjük azt, hogy a gyomcserjék — amelyek ellen minden rendelkezésünkre álló eszközzel küzdenünk kell, — a levágás után, a továbbra is még fennálló védőállomány árnyékában csak lassan fejlődhetnek egyrészt, másrészt pedig azt, hogy azok az állomány hirtelen eltávolítása következtében, tehát a napfényt a megszokottnál nagyobb mértékben érik és ezáltal természetszerűleg egy ideig sínylődnek. Tehát csemetéinket minél kisebb mértékben elnyomhassák.

Tagtársainkhoz!

Az „Erdészeti Lapok” f. évi 3. számában közzétett felhívásunknak tagjaink egy része — sajnos — még mindig nem tett eleget és ezért a tagdíjhátralékok jelentős összegre emelkedtek.

Lapunk mostani számához ismételten mellékelünk 1—1 db befizetési lapot, és nyomatékosan kérjük hátralékosainkat, hogy annak felhasználásával legalább félévi tagdíjukat beküldeni szíveskedjenek.

Azok a tagtársaink, akiknek a havi összes jövedelme

400 Ft-nál kevesebb, évi	18.— Ft
401— 600 Ft, évi	24.— Ft
601—1000 Ft, évi	36.— Ft
1001—2000 Ft, évi	48.— Ft
2001 Ft-nál több, évi	60.— Ft

tagdíjat fizetnek. A mellékkereset nélküli nyugdíjasok, erdőmérnökhallgatók és erdésztanulók évi tagdíja 18.— Ft.

Aki június hó 30-ig legalább félévi tagdíját be nem fizeti, annak — a közgyűlés határozata értelmében — mindaddig nem küldhetjük tovább az „Erdészeti Lapok”-at, amíg tartozását ki nem egyenlítette.

Ha ez a felhívásunk eredménytelen marad, Egyesületünk zavartalan működésének biztosítása érdekében kénytelenek leszünk hátralékosainkat postai megbízással figyelmeztetni kötelezettségeik teljesítésére, sőt az alapszabályok értelmében a bírói segítséget is igénybe kell vennünk.

Hisszük, hogy erre nem lesz szükség és tagtársaink pontos fizetéssel is bizonyítják ragaszkodásukat szakunk egyetlen társadalmi szervezete iránt.